

**ПОДКРЕПЕНО ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ
ПРИ ХОРА С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ
ЗАТРУДНЕНИЯ –
ПЪТ КЪМ НЕЗАВИСИМОСТ**



БАЛИЗ

Проект „ Да овластим хората с интелектуални затруднения”

Проектът е част от пилотната програма за разработване и тестване на модел за подкрепено вземане на решения за хора с интелектуални затруднения и психосоциални проблеми. Проектът се изпълнява от БАЛИЗ, в сътрудничество с БЦНП, с финансовата подкрепа на Фондация Отворено Общество – Ню Йорк.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВОТО ПРЕД БЪЛГАРИЯ

Чрез регламентирането на подкрепено вземане на решения в България трябва да се постигне ясното и точно прилагане на принципите, заложи в Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Ще е необходима правна реформа на действащото българско законодателство а така също и възприемане на цялостен подход, който включва не само преразглеждане на действащото законодателство в областта на запрещението, настойничеството и попечителството, но и цялостна държавна политика, предвиждаща обучения по прилагането на Конвенцията и осигуряване на адекватни финансови ресурси, за да бъдат изпълнени предвидените мерки.

ПОДКРЕПЕНО ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ

Какво точно е подкрепено вземане на решения ? В широк смисъл подкрепеното вземане на решения е естествена част от живота. Почти всички хора, изправени пред важно решение, търсят подкрепата на други хора.

Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания

Целта на Конвенцията на ООН е да защитава и гарантира пълноправното упражняване на всички човешки права и свободи от хората с увреждания и зачитане на тяхното достойнство.

Когато човекът взема индивидуално решение, може да се позове на правата, свързани с всички части на Конвенцията. Достъп до Конвенцията има на уебсайта на UN Enable.

Процесът на подкрепено вземане на решения е бил разработен в съответствие с член 12 – *еднакво признаване пред закона*.

Член 12 е ключов двигател на подкрепеното вземане на решения, тъй като страните трябва да предприемат адекватни мерки за предоставяне на подкрепа на хората така, че те да могат да упражняват своята правоспособност.

ООН обяснява член 12 и използването на подкрепено вземане на решения по следният начин (Секретариат на ООН за Конвенцията за правата на хората с увреждания, 2008):

Конвенцията признава, че някои хора с увреждания изискват подпомагане за упражняване на своята правоспособност, така че държавите трябва да правят каквото могат, за да подкрепят тези индивиди и да въведат защита срещу злоупотреба с тази подкрепа. Подкрепата може да е предоставена от доверено лице или група от хора, може да е необходима при определени случаи или постоянно.

С подкрепеното вземане на решения, презумпцията е винаги в полза на лицето с увреждания, което ще бъде засегнато от решението. Индивидът е вземащият решенията, подкрепящото лице обяснява въпросите, когато е необходимо, и интерпретира предпочитанията на индивида. Дори когато едно лице с увреждания изисква пълна подкрепа, подкрепящото лице (поддръжника) трябва да дава възможност на индивида да упражнява правоспособността си във възможно най-голям обхват, в съответствие с желанията му.

Процесът също така трябва да прилага водещите принципи на Конвенцията.

- свобода от експлоатация, насилие и злоупотреба (член 16).
- равенство и недискриминация (член 5).



Цел на процеса на подкрепено вземане на решения:

Да бъдат подкрепени хората, водени от своята воля и предпочитания да вземат важните за тях решения които имат правни последици и водят до конкретни резултати за човека (как да разходва средствата си, с кой къде да живее и как и как да управлява имуществото си и др.)



Подкрепено вземане на решение чрез изготвяне на личен житейски план

Личният житейски план е мощен инструмент за целенасочено лично планиране, своеобразен процес-пътешествие. Гради се около определено лице, наречено “планиращ човек”. Той се събира заедно със свои подкрепящи с цел планиране и постигане на положително, желано и възможно бъдеще за него самия. Процесът се подпомага от фасилитатор.

Какво прави фасилитаторът ?

1. Подпомага изготвянето на Личен профил на планиращия човек
2. Подкрепя човека да изгради своята мрежа.
3. Подпомага подкрепящата мрежа да уважава и зачита изборите на подкрепящото лице.

Какво е „Подкрепяща мрежа“?

Група хора, които са съгласни да се срещат редовно за да помагат на едно лице с уреждане да постигне определени лични цели.

Когато се оценява капацитетът на човека да взема решения, винаги трябва да се помни, че:

- капацитетът винаги е за конкретно решение;
- капацитетът може да се променя с времето;
- всеки може да вземе „неразумно“ решение и това няма нищо общо с капацитета за вземане на решения.

Някои ключови принципа за *Подкрепеното вземане на решение*:

- Мнението на човека е най-важно – гарантира се правото му на избор, уважението към него и неговите решения, включително и за това кои са хората, които иска да го подкрепят;
- Доверие между човека и подкрепящите го;
- Доброволно участие на всички в подкрепящата мрежа
- Избягване в най-голяма степен на възможностите за конфликт на интереси.
- Пропорционалност: подкрепата трябва да е за конкретния случай, и според състоянието на лицето в такъв обем, в какъвто е необходим само за конкретното решение.

Ето как всъщност ние виждаме ролята на подкрепеното вземане на решения за подобряване на живота на хората с интелектуални затруднения и създаването на условия за тяхното реално включване в обществото:



Стъпки в процеса на планиране и изготвяне на Личен житейски план

Стъпка 1. Организиране на първа среща:

Лично от планиращия човек подпомаган от фасилитатор.

Изграждане на отношения на доверие между тях.

Стъпка 2. Съставяне на Личностен профил:

Процесът се подпомага от фасилитатора.

Съставя се изчерпателен списък от житейските области – място за живот, обучение, труд, здраве, имущество, свободно време, който ще даде възможност на първата среща за планиране, човекът да представи важните неща за себе си.

Личният профил се съставя по основните сфери от живота на човека – дом, училище, работа, свободно време ; лична история – важни събития от живота, промени, здравословни проблеми, хубави преживявания, тъжни спомени; взаимоотношения – хора, които обича, приятели, подкрепящи го, към кого се обръща за помощ и съвет; емоционални нужди.

Стъпка 3: Организиране на планираща среща:

Фасилитаторът заедно с планиращия човек и неговото семейство и/или други хора, с които живее, полагат грижи за него, определят заедно „Кой ще бъде поканен да участва в първата среща?, Кога?, Къде?“. Избраните значими хора и мястото на срещата се определят от човека.

Стъпка 4. Изграждане на визия за бъдещето:

Обобщаване и синтезиране на информацията от профила.

Човекът описва, на първата планирана среща, как си представя бъдещето: къде ще живее, с кого иска да живее, къде иска да работи, къде и с кого иска да прекарва свободното си време, какви места иска да посети, кой би искал да му помага и за какво и т.н.

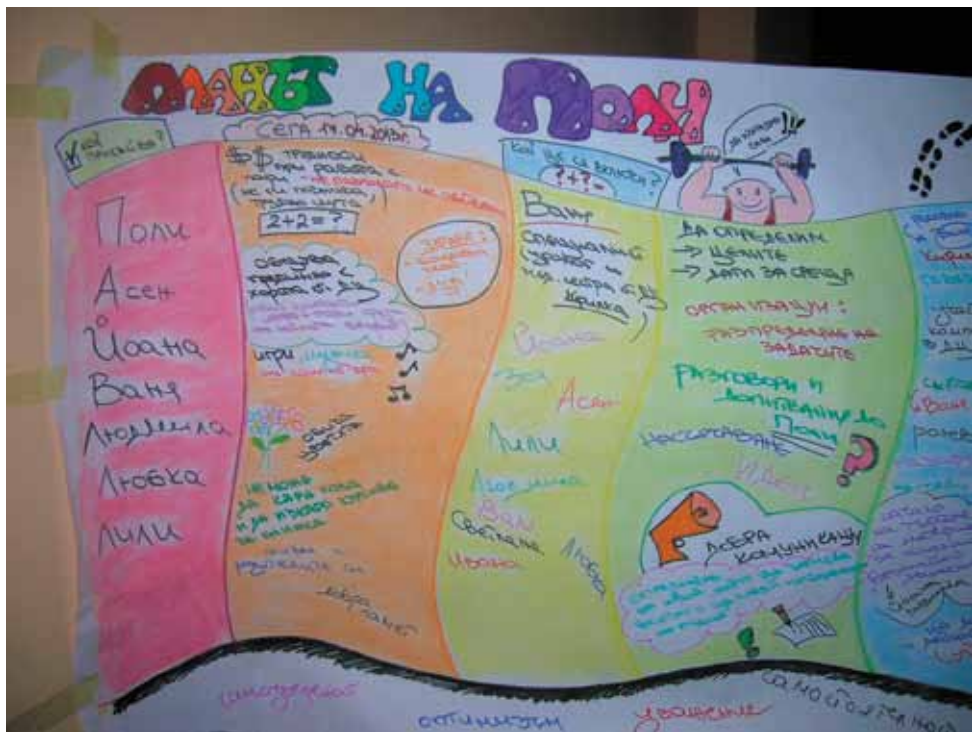
Реалност и визия за бъдещето – необходимо е да се отвори пространство човекът да изрази мечтите си, за да се изгради неговата визия.

Подкрепящата мрежа, заедно с човека търсят нови възможности, които да му позволят да изпробва изпълнението на част от Визията, съпадащи с уменията, способностите и предпочитанията му.

Стъпка 5. Последващи срещи за съставяне на план за действие

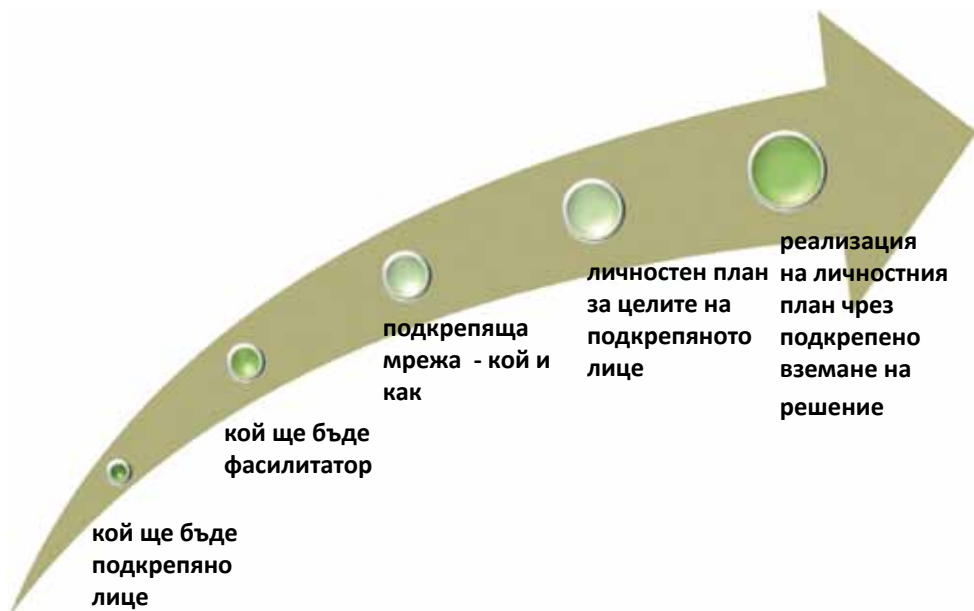
Личният житейски план е движеща сила за промяна живота на човека. Не всички планирани дейности могат да се осъществят по предвидения начин, но на следващи срещи могат да се оптимизират и да се променят. Не всички участници в подкрепящата мрежа остават едни и същи, там също могат да се очакват промени. Справяне-

то с бюрократични институции може да е невъзможно без подкрепа и съдействие на много хора извън мрежата. Колко житейски сфери е необходимо да се включат в плана и колко дългосрочни да са целите е строго индивидуално. Важно е „планиращата група“ наистина да се превърне в „подкрепяща мрежа“ и сбирките да се осъществяват тогава, когато човека има нужда от подкрепа за вземане на решение или извършване на трудно за него действие в житейски план.



Целта е с времето неформалните ресурси на подкрепящата мрежа да стават по – богати и хората в нея, заедно с планиращия човек, да осъзнаят силата на процеса, възможностите и правата, които дава той на човека с увреждане.

В рамките на пилотната програма бе разработена система (алгоритъм) от конкретни етапи, всеки състоящ се от минимално необходими стъпки, които следва да бъдат предприети с оглед реалното прилагане на подходи за подкрепено вземане на решения спрямо лица с интелектуални увреждания и / или аутистични проблеми:



Основни етапи:

Кой ще бъде подкрепяно лице

Кой ще бъде фасилитатор

Изготвяне на личностен профил и визия за целите на подкрепяното лице

Подкрепяща мрежа – кой и как

Личен житейски план

Реализация на индивидуалния житейски план, чрез подкрепено вземане на решение



Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения (БАЛИЗ) е национална мрежа на хората с интелектуални затруднения, на техните семейства и специалисти. Асоциацията е създадена през 1993 година и през 1996 година е призната от Министерски съвет за представителна организация на национално ниво.

БАЛИЗ работи за достойния и независим живот на децата и лицата с интелектуални затруднения и техните семейства. БАЛИЗ се застъпва за провеждане на национална и местна политика, която зачита правата на лицата с интелектуални затруднения и спомага за изграждане на необходимата им подкрепяща среда за включването им в обществото.

Асоциацията е член на Inclusion Europe - Европейската асоциация на организации на лица с интелектуални затруднения и техните семейства, на международната мрежа на организациите на хора с интелектуални затруднения - Inclusion International и на - Европейска асоциация на доставчиците на услуги за хората с увреждания –EASPD.



Тази брошура е издадена в рамките на проект „Да овластим хората с интелектуални затруднения“, изпълняван от БАЛИЗ и с финансовата подкрепата на “Отворено общество”

Българска асоциация за лица с интелектуални затруднения (БАЛИЗ)

Може да се свържете с нас на:

ул. Лавеле № 10, ап. 16
гр. София 1000
тел. 02 417 44 19
факс: 02416 09 56

www.bapid.com
e-mail:bapid@bapid.com